

I. N. & C.
DISSERTATIO GRADUALIS

De

MORALITATE CELEBRATIO-
NIS DIERUM FESTORUM,

QUAM

Consensu Amplissimi Ord. Philosoph. in Illustri ad
Auram Athenæo,

PRÆSIDE

MAG. JOHANNES
BILMARK

Histor. & Phil. Pract. PROFESSORE Reg. & Ordin.

Ad publicum modeste defert examen

MARTINUS H. POPPIUS

Wiburgensis.

In AUDITORIO MAJORI die XIX. Junii
An. MDCCCLXXV.

Horis ante meridiem consuetis.

ABOÆ

Impressit JOHANNES CHRISTOPHORUS FRENCKELL.

§. I.

Homines, quotquot sunt ratione sua rite utentes, non solum existentiam DEI agnoscunt, & summas, quæ in Ipso exsplendescunt, perfectiones admirantur, sed etjam animadvertisunt cum impotentiam suam in existentiæ suæ productione, tum quoque fragilitatem fortis suæ in existentiæ continuatione seu sui conservatione. Quam igitur Creatio & conservatio sint primi actus, per quos homo quicquid & quantum est, sese habere comprehendit, nihilque omnino ante hos actus excogitari aut fingi possit, quod nos voluntati ac dominio DEI submitat, dubio prorsus vacat, quod in dependencia nostra a DEO contineatur primum ac genuinum fundamentum ad devotum & gratum animum erga tantum benefactorem testificandum. Quare quum cultus DEI sit complexus omnium officiorum, quæ ex amore reverentia & obedientia proficiuntur, sequitur, hominem obligatum esse ad cultum DEO praestandum. Qui sese solvere gestit obligatione ea potius agendi, quæ voluntati DEI Ejusque perfectionibus convenient, quam quæ appetitum sensitivum titillent, solvat quoque se dependentia sua a DEO in existendo, faciatque, ut vires agendi non ipse referat acceptas, solvat etjam, si modo potest, se indigentia rerum creatarum, quarum substantia, ubertas, usus, fructusque in DEI sunt dominio; sed quum

quum neutrum horum efficere possit homo, immo-
ta manet singulorum obligatio ad cultum DEO præ-
standum. Porro sicut homo constat duabus parti-
bus essentialibus, anima & corpore, quarum utra-
que capax est certorum actuum, ex motivo perfe-
ctionum Divinarum desumtorum, ita duplex hinc
emergit cultus Divinus, scilicet *Internus* & *Externus*,
quorum *ille* actibus in sola mente subsistentibus, hic
autem actibus, qui motu corporis simul in aliorum
conspectum prodeunt, absolvitur; quare quum ho-
mo & qua animam & qua corpus a DEO depen-
deat, sequitur, ipsum obligatum esse ad utrumque hunc
cultum Omnipotenti Monarchæ exhibendum. Quan-
tum autem anima nostra corpore est præstantior,
tantum etiam cultus internus, qui consistit in DEI
reverentia, gratiarum actione &c. est cultui externo
præferendus. Non tamen propterea cultus externus,
qui internos illos motus, quibus anima nostra, dum
ad thronum Majestatis Divinæ accedit, adscicitur, ex-
ternis declarat actibus, erit negligendus, quippe qui
necessarius est non respectu Dei, quo quidem in-
tuitu nec cultus internus, Enti Sibi sufficientissimo
est necessarius, sed utilis idem est, dum ab interno
quasi animatur, tam respectu nostri quam aliorum
hominum. Si enim actibus externis declaremus,
qualem DEUM & quam ardenti pietate ipsum co-
lamus, mirifice & in nobis accenditur DEI cultus,
& alii nostro exemplo ad intensum pietatis exerci-
tium exstimaluntur; adeoque gloria DEI, quæ finis
erit omnium actionum nostrarum, per cultum publi-
cum rationalem insigniter promovetur. Quod si

igitur Historiam, testem temporum, evolvamus, satis deprehendimus, quod gentes tantum non omnes, quarum ratio feritate vita non prorsus obbrutuerit, venerationem DEO debitam mutis non clauerint pectoribus, sed ritibus religiosis eandem declaraverint.

§. II.

Quam utilem ac necessarium esse cultum DEI publicum ratio nostra dicitat, tam necessarium quoque esse ipsa comprobat, ut certi per annum dies publica auctoritate constituantur, quibus homines congregati Divino cultui peculiariter vacare debent. Lex igitur Divina de sanctificando Sabbatho seu Septimo quolibet die continet aliquid & *naturalis* & *Positivi*. Sicuti enim si ratio sibi relicta spegetetur, cultus Divini alioquin facile disperituri conservatio & corporis humani laboribus alias succubuntur quies unum inter plures dies sibi exposcere videntur; ita si Revelatio simul consulatur ex Sacris Litteris discimus, Septimum diem in memoriam insignis cuiusdam beneficij Divini, videlicet Creatonis, ex institutione Divina esse celebrandum. Atque hoc quidem praeceptum sicuti Adamo, totius generis humani capiti representativo, fuit datum; ita quoque idem universale est, omnes ejus posteros obligans. Non solum igitur Judæi & Christiani, quibus Oracula Divina peculiari ratione fuerunt commissa, sed multæ etiam Gentes septimum quemvis diem habuerunt sanctum. Testatur hoc Josephus contra Apionem Lib. 2. circa finem p. m. 954. εἰς ἡ τόλισ Ἑλλήνω, εδη τις ἦν, οὐδε βαρθάρω, εδε ἐν ἔβροι, ενδε

αὐτοὶ μὴ τὸ τῆς ἑβδομάδης, ἢν αἰγύσσου ἡμένος, τὸ ἔπος ἐδια-
περίπτει, hoc est: Neque est civitas Græcorum ulla
aut Barbarorum, neque ulla Gens, ad quam Septimi
diei, in quo vacamus, consuetudo minime pervenerit.
Præter tertium autem Decalogi præceptum de Sab-
batho sanctificando, nullum aliud habemus Divinum
mandatum de diebus quibusdam festis pari modo
celebrandis. Habuerunt quidem Judæi in Veteri
Testamento varia festa eademque sollemnia, sed quæ
diebus Sabbathicis celerabantur, immo per aliquot
dies sunt continuata, adeoque intermedia quædam
festa, qualia per orbem Christianum invaluerunt,
plane ignorarunt. Neque in Novo fœdere exstat
quoddam exemplum diei festi, præter diem Domi-
nicam, a Christianis celebrati.

§. III.

Distinguuntur, ut noto notius est, dies in *Com-
munes & Festos*, Svethice, Sönedagar seu Hvardagar
och Hälgedagar. Illi sunt, quibus unicuique licitum
est, consveta munia sine impedimento quodam mo-
rali obire, & ita nuncupantur a Söka quærere,
quod quisque posset illis diebus jus suum in foro
quærere, & executionem etiam mulctarum, alteri
parti impositarum, expetere. Inde non solum illa in
Legibus Svio-Gothicis vetustis vocabula ossöken ni-
mia exactio, & Skrodsöken injusto titulo facta extor-
sio, sed etiam Ronge och Biskops Söknare Regis &
Episcopi exactores. Hälgd autem ab Helig, quod
Lingua Svethica significat non solum id, quod san-
ctum & quod violari nefas est, sed etiam requiem

seu tempus, quo quis a laboribus vacare debet. Unde titulus in jure Uplandico veteri Manhelgs Balder qui de pace publica agit, item Helghjon Personæ Sacrae, ad eundem modum, quo apud Latinos *Sacrosanctæ* dicebantur, quales erant Sponsus & Sponsa, Helgisbot poena læsa securitatis publicæ. Insuper *Helgdag* significat festum, seu diem, quo homines a conivetiis muneribus immunes, cultui Divino peculariter vacant; quod quidem vocabulum sumitur vel *Generaliter* adeo ut quælibet anni festa, etjam dies Dominica, eodem indigitentur, vel *specialiter* pro Festis, in memoriam vel insignium beneficiorum nobis Divinitus concessorum vel Evangelistarum & Apostolorum institutis. Atque hæc sunt, in quorum moralitatem hac occasione inquirere nos pro modulo virium constituimus, ostensuri, quod eadem non tantæ sint necessitatis, quin salva conscientia abrogari queant. Verbo tantum observamus, quod festa alia sint *Majora*, quæ majori cærimoniarum pompa celebrantur, suas antecedentes ferias post meridiem & cessationem a labore habentia, alia vero *Minora*, quæ a nostris dicebantur *Hælfheliga Semifesta*, item *Lått-Helgdagar* festa leviora, quod negotia minoris momenti illis, sine metu poenæ expediiri possent.

§. IV.

Vel ex illis, quæ in medium haec tenus allata fuerunt, constare arbitramur, quid de obligatione nostra ad observanda Festa quævis, si diem Dominicam, de qua celebranda expressum DEI mandatum habemus, sit statuendum. Scilicet quum pleraque fe-

sta cetera propter varios fines ab hominibus sunt instituta, partim in honorem DEI Triunus, speciatim vero in memoriam Salvatoris nostri JESU CHRISTI & benificiorum per ac propter ipsum nobis partorum, partim quoque in memoriam Evangelistarum & Apostolorum propter operam eorum in Evangelio omnibus Gentibus annuntiando, partim denique in recordationem eorum, qui ad incrementa Hierarchiae Pontificiae insigniter quid contulerunt, adeoque quum Festa hæc sint prorsus inepta, ista vero superflua, siquidem Apostolis ceterisque Evangelii præconibus gratum animum & reverentiam non autem cultum quandam debeamus, dies denique dominica sit ordinata, ut eadem Divinas laudes speciatim celebremus; satis superque apparet, quod Festa hæc sint instituta non Divina sed humana, adeoque quod interna nulla obligatione teneamur ad eadem observanda. Ergo festa hæc multiplicata nec religioni robur quoddam conciliant, nec pauciora facta excellentiæ pietatis quidquam detrahunt, sed eatenus tantum observantur, quatenus Princeps quædam præceperit, alio autem tempore salva conscientia omittuntur, si Princeps, a cuius auctoritate ipsorum dependet indicatio, eadem vel prohibeat, vel ne simplicem plebem nimis offendat, in dies Dominicos transferat. Quare etiam Apostolus Paulus per Spiritum S. ad Colossem' es locutus, ita eos Epist. Cap. 2. v. 16, 17. exhortatur: Μὴ γένονται νεκροὶ ἐν βεβασίᾳ, ἀλλὰ μόνιμοι σωτῆρες, ἀλλὰ ζῶντες, ἀλλὰ τῷ οὐρανῷ τῷ δὲ σῶμα τῷ Χριστῷ. Et in Epist. ad Galatas IV:9. idem Apollonus vocat instituta de festis

atis diebus πτωχὰ συχῆα. Quæ sancta effata satis indicant, festa a nobis memorata esse per se indifferenta, adeo ut nisi Principis expresum accedat mandatum, nullius lēdatur conscientia, si ipsa non observet. Adde, quod multa omnino festa Paulus ignoraverit, quæ sequioris temporis superstitione introduxit, quorsum imprimis referimus ea omnia, quæ fallax Pontificum Romanorum pietas orbi Christiano obtrusit. Denique, quamvis fas omnino sit, puras manus & casta corda ad DEUM quotidie elevare, inde tamen non sequitur, nos plures integros dies quam ipse præceperit, cultui Divino impendere debere, adeoque dies festi præter necessitatem non sunt multiplicandi. Hoc tamen non impedit, quin Princeps per extraordinaria Festa, subinde indicenda, possit fortius cives suos excitare, tum ut deprendentur imminentes calamitates, tum ut laudes Divinas impensius celebrent propter beneficia sibi præstita.

§. V.

Deinde observamus, quod multiplicatio dierum festorum in exemplis vel Salvatoris nostri vel Apostolorum Ejus nullum habeat præsidium, nec in præxi primitivæ Ecclesiæ Christianæ sit fundata. Sicut enim Christus non alia festa, quam Sabbathum celebrare jussit, ita nec ullo constat exemplo, quod quamdiu in terris fuit, alia celebraverit festa, quam quæ Lege Divina fuerunt præcepta. Apostoli etiam quemadmodum in ceteris sacrorum ritibus, ita quoque in Sabbatho colendo cum Judæis aliquamdiu se se conformarunt, ne Judæis convertendis scandalo essent

erent. Quid? Quod morem hunc primis Christianis communem fuisse, ut Sabbatho ad frangendum panem, id est, ad celebrandam Eucharistiam convenirent, ex Act. XX: 7. colligi poslit. Fecerunt autem hoc Apostoli vix alibi, quam inter Judæos conversos, qui exemplo suo Ecclesiam ex Gentilibus congregatam Sabbatho adstrictam noluerunt, ceu constat ex Coll. II: 16. Et quomodo Evangelistæ & Apostoli speciem quandam cultus Divini per Dies festos, in ipsorum honorem institutos, sibi arrogarent, quum ipsis omnium hominum fuerint modestissimi, aut quomodo alii coætanei talem ipsis haberent honorem, quum eosdem uti quisquiliis hujus mundi alto fastidiverint supercilie. Immo Historiam primorum Sæculorum evolventes, ne ullum quidem invenimus indicium, ex quo colligi potest, Christianos alia festa, præter diem Dominicam, celebrasse. Nam & Plinius in sua ad Imperatorem Trajanum Epistola & Justinus Martyr, Sæculi II. Scriptor, tantummodo memorie produnt, quod Christiani tunc diem Dominicam cultui Divino impenderint. At postquam Sæculo imprimis quarto Christiani a primitiva simplicitate recessissent, atque Supersticio in præjudicium veræ Religionis magis magisque increscere cœpisset, auctus simul ex levitate ingenii humani fuit Festorum numerus. Quum igitur ex moralibus constat, quod abusus vim obligandi, nisi ad contraria, non habeat; consequens est, ut nemo in conscientia sua obligetur ad observantiam singulorum Festorum, quæ homines confinxerunt.

Multa porro Festa, quæ Ecclesia Svio-Gothica haud ita pridem observavit, ab Imperatoribus & Pontificibus Romanis originem suam habent, & in Ecclesiam introducta sunt propter caussas partim leves, partim ineptas. Quod ad Festa enim minora, seu dies in memoriam Evangelistarum, Apostolorum & præcipue B. Virginis Mariæ institutos attinet, hi omnes a Pontificibus Romanis sunt instituti, non tam in exercitium pietatis, quam potius ut ipsi populum, denso rituum Religiosorum poplo involutum, sibi tanto magis devotum haberent. Et ostendit Cardinalis Prosper Lambertini, postea Pontifex Romanus Benedictus XIV. in Commentariis de *D. N. IESU Christi, Matrisque Ejus Festis & de Missa Sacrificio*, qui Petaviae An. 1745 in lucem publicam prodierunt, quod octodecim solemnia Festa in honorem Mariæ Virginis fuerint instituta; quibus tamen alii auctiunculae quinque superaddunt, quæ vel nominasse nos pudet, ita non Christianismum sed horrendam illorum temporum barbariem hæc omnia produnt. Quod rursus ad Festa, quæ majora habentur, attinet, quædam horum adeo sunt antiqua, ut originem eorum indagare non potuerimus, quædam respectu institutionis sunt paullo planiora. *Festum purificationis Marie a Gelasio Papa*, qui ita Romæ Lupercalia, sordida mensis Februarii sacra, abrogare voluit, institutum esse prohibetur, eique dieatum quadragesimum a nativitate Christi diem secundum Levit. Cap. XII. Primus tamen fuit Imperator Justinianus, qui circa medium Sæculi VI. sollemnitatem hujus Festi cum effectu instituit.

stituit. De *Festo annunciationis Mariæ*, uti dicitur, fatetur b. Anastasius, malleus ille Arianorum, quod festum hoc non b. Virginis, sed Christo fuerit dicatum, quo intuitu idem etiamnum in Ecclesia nostra retinetur. Initium *Festi Visitationis Mariæ* incidit in finem Sæculi XIV. Auctor hujus fuit Pontifex Urbanus VI, qui in gravi illo Schismate, quod per semi-sæculum Ecclesiam Romanam concussit, aliis Pontificibus Aviorne in Gallia, aliis Romæ sedentibus, constituit, ut post octavam Johannis Baptistæ *Visitatio Mariæ* ageretur, & B. Virgo invocaretur, ut grande illud schisma consopiret. Non tamen ubivis hoc Festum fuit receptum, donec Synodus Basiliensis An. 1432 hoc Festum toti Ecclesiæ promulgaret. Sed non vacat de ortu ceterorum Festorum, nunc disquirere, obseruare solummodo juvabit, quoq; quarta feria Festorum Natalitorum Christi, Paschatos & Pentecostes sit ideo instituta, quod Primatus Ecclesiæ Svecanæ ab Archi-Episcopo Lundensi ad Archi-Episcopum Upsaliensem fuerit translatus. Quum itaque puræ Religioni Evangelicæ apprime conveniat, ut ipsa a quisquiliis Romanensibus repurgetur; pius quoque fuit Regis nostri Augustissimi mandatum, quo nonnulla Festa, antiquitate commendabilia in dies dominicos transtulerit, alia autem, quæ Papismum saperent, prorsus abrogaret.

§. VII.

Porro per multiplicationem dierum Festorum de sanctificatione Sabbathi, a DEO nobis injuncta, haud parum decedit. Fatemur equidem, quod Festa præ-

scitum ab initio fuerint proposito nequaquam malo instituta, sed ut homines rudes ad pietatis exercitium eo melius dederentur. Verum haud ita multo post, vitio tantum ingenii humani, hoc fine exciderunt. Est enim ea hominum indoles, et minus moveantur rebus quantumvis præstantissimis, quæ vel continuo vel frequenter ab ipsis observantur, quin potius attentio, illis impendenda, crebriori usu sensim imminuatur; quamobrem carum & pretiosum habetur, quicquid rarum unicumque in sua specie est & minus frequenter occurrit. Id quod adeo verum est, ut ea ipsa, quæ per se jucunda & gratissimi sunt faporis, usu nimis crebro tiant ingrata atque insipida. DEUS igitur, qui optime novit tum intimam mortalium indolem, tum etiam quid Suæ gloriæ & nostræ saluti potissimum conveniat, jussit, ut per Sex dies operas nostras administremus, septimo autem a laboribus quiescamus & cultui Divino toti vacemus; quam obrem si plures dies habeantur sacri, attentio nostra in eis celebrandis pro numero festorum auctorum decrescat. Præterea quum quidam dies Festi minori cum reverentia celebrantur, quam dies Dominica, alii autem majori cum devotione observentur, id quod tam experientia, quam dies profecti comprobant; utroque modo fit, ut dignitas diei Dominicæ habenda, magis magisque imminuatur, nec sanctior hæc ipsa habeatur, quam cætera Festa.

§. VIII.

Nec reticendum erit, quod multitudo nimia Forum dierum imprimis semifestorum gentilismum sapere

sapere videatur. Sicut enim Gentiles suos habuerunt DEOS & Majores & Minores, atque in illorum honorem Festa majora, in horum autem laudes minoras instituerunt, & quidem eum in finem, ut Dii minores ita commoverentur ad supplicum caussas coram Diis superioribus agendas; ita etiam Pontifices Romani Evangelistarum, Apostolorum & imprimis Sanctorum Festa indixerunt, ut hi, tanquam cœlestes patroni, pro clientibus suis terrestribus coram DEO intercederent. Profecto festæ ceremoniæ, quibus post Sæculum III sollemnes facti sunt sanctorum & Apostolorum dies, ansam Ethnicis dederunt calumniandi, quod Christiani, æque ac ipsi, plures Deos colerent. Hac accusatione Christianos onerat Imperator Julianus; huic autem criminis ita obviam ivit CYRILLUS contra Julianum, ut neget quidein, sanctos tanquam DEOS adorari, qui tamen ejusmodi venerationem sanctorum admittit, quæ ab omni cultu non prorsus abhoruisse videtur. Immo ex parallelismo multorum rituum, in Festis Christianorum & Gentilium observari solitorum, colligunt nonnulli, quod quum primi Evangelii præcones Sacra gentilium nuper conversorum penitus abrogare sine horum offendiculo & relapsu ad avitas fides non potuerint, Festa sollemnia, ab Ethnicis pridem recepta, commutaverint in alia Christianis digna, id quod de Festo natalitiorum Christi præcipue, aliisque valere opinantur.

§. IX.

Allatis modo argumentis addimus, quod multitudine dierum Festorum ignaviam, quæ pulvinar est

Diaboli atque vitiorum fomes, admodum promoveat. Quemadmodum enim corpora quælibet, nisi moveantur, vitium contrahunt & sensim corrumpuntur; ita etiam homines dum, vel nihil agunt, vel quidquam utile agere prohibentur, male agere discunt. Quum itaque vulgus saltem, qui maxima est hominum pars, de Festis plerisque hanc foyeat opinionem, quod aliquam tantummodo horum dierum partem cultui Divino in templo, si ita commodum videatur, impende-re debeat, nefas autem sit, reliquam diei partem operis necessariis atque utilibus insumere; igitur con-festim concludit, suo relictum esse arbitrio, nunc ca-rare cuticulam & genio indulgere, & eo levis prope-rat, quo torrens adfectuum ipsum abripit. Testor ex-perientiam præteriti ævi, quæ satis docet, quod Opifices, rustici, aliique his præsertim diebus, tanquam qui licentiæ & quibusvis flagitiis fuerint destinati, per compita, diversoria, aliaque loca discurrerint, sese inebriaverint, vel ludis vel gravibus vitiis, operose indulserint, adeo ut Baccho & Veneri, non autem DEO servierint, atque ita inhabiles facti sunt, qui in-sequenti etiam die operas suas peragerent. Quare dies hi inutiles appellantur dies Scandalis pleni Hörar-gelse dagar in Art. Cler. in Comit. Stockholm 1562. §. 9. & Ignavorum Festa, Latemans Helgedagar in Art. O ebroëns. An. 1587, quia ignavis semper sunt fe-riæ, uti habet proverbium.

§. X.

Sicut multiplicata præter necessitatem Festa cul-tui Dixino officiunt; ita eadem quoque felicitatem ci-vilem

vilem admodum disturbant. In confessu enim est apud omnes cordatos Politicos, quod felicitas civilis magnopere florescat, si cives fuerint virtutibus & honestis artibus impigre dediti. Talibus enim semper negotiosis larga sua benedictione adest Supremum Numen, non ex aliquo eorum merito, sed ex mera gratia. Enimvero nuper ostendimus, quod per multiplicata Festa promoteatur potissimum otiosa ignavia, industriae cuilibet inimica. His præmissis ponamus, quod in Patria nostra sint tres hominum millions, quorum tertia solummodo pars seu una millio aliquid quotidie, acquirere possit, e. g. quilibet talis civis unum tantummodo thalerum cupreum sibi per diem comparet; erit summa, quam pars laboriosa civium indies sibi acquirere potest millio thalerorum cupreorum. Ponamus adhuc, quod Festa minus necessaria per annum fuerint 21, erit summa, quæ quolibet anno Patriæ & civibus subtrahitur propter neglectas diebus feriatis operas 21 millions thaler. cupr. seu 70 tonnæ auri. Adeo, quod otiosis hisce diebus tantumdem fere temere concoquant cives, & quod ignava plebs laetus tunc epulari velit, item quod hesterna crapula multorum negotiorum circulos conturbet, atque his expensis, unusquisque sine operosa ambage inveniet, quantum jacturam per multiplicata Festa faciat Patria nostra. Rationibus autem modo allatis forte opponet quispiam, conscientiam male informatam gerens, quod quantum temporis negotiis civilibus subtrahimus & cultui Divino impendimus, tanto majorem DEI benedictionem exspectare liceat. Recte omnino sese habet hæc præsumtio, si modo tempus cultui Divino rite impenda-

tur

tur: at si contrarium fiat, si Festi dies non virtutibus sed vitiis consecrentur, quod fieri supra ostendimus, invertendum erit allatum argumentum, nec benedictio DEI exspectanda, sed maledictio Ejus, propter intermissas operas ab ipso præceptas erit extimescenda.

§. XI.

Forte quis judicet, quæ modo allata sint argumenta suis non destitui rationum nervis, suspicetur tamen, eadem orthodoxyæ esse minus convenientia. Audiamus igitur b. Lutherum, illum Religionis nostræ Vindicem, ut alios Theologos silentio nunc prætereamus. Wolte Gott, inquit Lutherus Tom. VII. Wittenb. p. 67, daß in der Christenheit kein Feiertag were, dann der Sonntag, daß man unser Graven und der H. Fest auß den Sonntag legt, so blieben viel böser Untugenden nach, durch die arbeit der Werktage würden auch die Land so arm und verzehret, aber nun sind wir mit vielen Feiertagen gepflegt, zur Verderbung der Seelen, Leib und Guter, davon viel zu sagen were.

§. XII.

Tanto minus autem Principes Evangelici sibi ducant religioni numerum Festorum, a Pontificibus Romanis introductorum imminuere, quum ipsi Pontifices, necessitate compulsi, facem ipsis in hoc negotio præferant. In antecepsum observamus, quod Cancellarius Parisiensis Johannes Gersonius circa initium Sæc. XV. aperte fateatur, quod Festa haec occasionem præbeant peccatis, crapulæ, ludis ac vitæ inordinate; item quod Festorum multitudine increscat ignavia, quæ rursus causa est inopie, qua opifices, agricolæ, aliqui premuntur. Singulorum Pontificum in hoc negotio molimina exponere, instituti nostri ratio nunc non permittit, quo circa

circa tantum observamus, quod de Pontifice Romano Clemente XII in novellis publicis relatum legamus, scil. quod Literis ad Praesules Ecclesiarum datis significaverit, sibi consultum videri, ut abrogentur omnia festa, exceptis Festis nativitatis Christi, Paschatos, Pentecostes, Petri & Pauli, nec non b. Mariæ. Pariter Archi-Episcopus Mediolanensis, Cardinals Passalbonelli, per totam Diœcesin suam prohibuit, ne sequentia Festa celebrarentur, scil. tertiae Feriæ Paschatos & Pentecostes, dies Matthiæ, Jacobi, Annæ, Laurentii, Bartholomæi, Simonis Judæ, Andreæ, Thomæ & Johannis Evangelistæ. Duxi modo, Pontifices necessitate fuisse compulso ad imminuenda Festa; quum enim plures dies tempore tam satiationis quam meslis processionibus & superstitione Sanctorum cultui impenderentur, fieri aliter non potuit, quam ut agricultura quotannis deficeret, artes languescerent, & incolæ necessaria vitae subsidia immane quantum desiderarent. Quam obrem etiam Principes, Religioni Catholicae addicti, numerum Festorum sensim imminuunt, ut novellæ publicæ nos docent.

§. XIII.

Laudandi imprimis sunt Reges nostri Augustissimi, qui inde a Reformationis tempore non sunt passi, ut dies Festi nimis augerentur. Dum adhuc tenera & recens fuit Ecclesia Evangelica in Patria nostra tempore Regis gl. m. GUSTAVI I. non omnia, sed multa tamen ex Papistico Festa fuerunt observata. Hinc in Concilii Örebroënsis An 1529 habiti decretis, hæc legimus: Quoniam nimis multa Festa Sanctorum celebrantur, quæ potius occasionem peccandi, quam DEUM colendi subministrant, ipsaque necessarios labores impediunt, judicamus sufficere, ut Festa Concept. Nativ. Præsent. & Passionis Christi item Pascha, Pentecoste & Apostolorum Feriæ cum diebus Patronorum serventur. Aliæ Feriæ cum tempore fileant, per prudentiam Episcoporum abrogatae. Postea in Constitutione Ecclesiastica (Kyrko-Örning) An. 1571. magis

In agis adhuc imminutus fuit Festorum numerus, in primis Festa Patronorum sunt exclusa. Turbulenta autem Liturgiae tempestate aucti fuerunt dies Festi, qui deinceps per decreta Concilii Upsaliensis An. 1593 pauciores sunt facti. In Comitiis Holmensibus An. 1738 decretum fuit, ut numerus Festorum imminueretur, adeo ut dies Apostolorum aliaque minoria Festa abrogarentur, quod etiam confirmatum fuit in Comitiis An. 1741 habitis. Sed sicut turbulentio isto anno nihil fuit frequentius, quam ut statuta & figerentur & refrigerentur; ita in Comitiis An. 1743 diebus Apostolicis ceterisque Festis pristinus redditus fuit honoris cultus. An. 1772 autem Rex noster Augustissimus GUSTAVUS III. tam Religioni quam Regioni consulens, celebrationem dierum Apostolicorum abrogavit, ceterorum vero Festorum quedam retinuit, quedam in dies Dominicos transtulit.

S. D. G.

